

# Turistička ponuda Vukovarsko - srijemske županije

---

**Gašparović, Ana**

**Undergraduate thesis / Završni rad**

**2019**

*Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:* **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

*Permanent link / Trajna poveznica:* <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:495454>

*Rights / Prava:* [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

*Download date / Datum preuzimanja:* **2025-02-23**



*Repository / Repozitorij:*

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)



Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet ekonomije i turizma

«Dr. Mijo Mirković»

ANA GAŠPAROVIĆ

**TURISTIČKA PONUDA VUKOVARSKO-SRIJEMSKJE  
ŽUPANIJE**

*Završni rad*

Pula, 2019.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli  
Fakultet ekonomije i turizma  
«Dr. Mijo Mirković»

ANA GAŠPAROVIĆ

**TURISTIČKA PONUDA VUKOVARSKO-  
SRIJEMSKJE ŽUPANIJE**

Završni rad

JMBAG: 0303057502, redovita studentica

Studijski smjer: turizam

Predmet: Ekonomija doživljaja

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Trgovina i turizam

Mentor: doc. dr. sc. Aljoša Vitasović

Pula, 2019.



## IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Ana Gašparović, kandidat za prvostupnika ekonomije/poslovne ekonomije, smjera Turizam ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

---

U Puli, \_\_\_\_\_, 2019. godine



## IZJAVA

### o korištenju autorskog djela

Ja, Ana Gašparović, dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom Turistička ponuda Vukovarsko-srijemske županije koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, \_\_\_\_\_ (datum)

Potpis

---

## Sadržaj

1. Uvod .....	1
2. Turizam i njegovo značenje .....	2
3. Obilježja Vukovarsko-srijemske županije .....	4
3.1. Geografski smještaj i pogodnosti područja .....	4
3.2. Povijest županije .....	5
3.3. Kulturne znamenitosti .....	5
3.3.1. Arheološki lokalitet Vučedol .....	6
3.3.2. Dvorac Eltz.....	6
3.3.3. Vukovarski vodotoranj.....	7
4. Turizam u Vukovarsko-srijemskoj županiji .....	9
4.1. Turistička ponuda.....	10
4.1.1. Biciklistička ruta Srijem.....	16
4.1.2. Lovište i uzgajalište .....	17
4.1.3. Rimski dani u Vinkovcima .....	18
4.1.4. Centar za promatranje ptica Nijemci .....	19
4.1.5. Vukovar film festival .....	20
4.1.6. Iločka berba grožđa.....	21
4.1.7. Vinkovačke jeseni.....	22
5. Prostor za unaprijeđenje turističke ponude .....	24
6. Zaključak.....	28
Literatura.....	29
Sažetak.....	31
Summary.....	32

## 1. Uvod

Bogata i raznolika priroda je najvrijedniji resurs kojim raspolaže Republika Hrvatska. Očuvana priroda osigurava sve pogodne uvjete za život i ekonomski razvoj. U Hrvatskoj, kao i u svijetu, priroda je pod stalnim pritiskom ljudskih djelatnosti. Iako se ulažu značajniji naponi za očuvanje, sastavnice prirode sve su ugroženije.

Turizam je daleko najaktivnija grana gospodarstva i svakako jedan od važnijih ekonomskih dobiti u Hrvatskoj. Osim što je jedan od rijetkih privrednih i društvenih djelatnosti s izrazito brzim razvojem, turizam je također karakterističan jer obuhvaća niz organizacija koje se njime bave, od privrednih i društvenih pa sve do lokalnih, regionalnih, državnih i međunarodnih. Turizam je podjednako interesantan za inicijativu i receptivu. Podjednaku pažnju posvećuju mu oni koji putuju i oni ka kojima se putuje, stoga je on pogodan i za inicijativu i za receptivu.

Premda je turizam u Hrvatskoj relativno razvijen, ipak se veća pažnja pridodaje obalnom, a manje kontinentalnom predjelu države.

Tema je ovoga završnog rada *Turistička ponuda Vukovarsko-srijemske županije* u kojemu se analiziraju prirodne i turističke atrakcije županije te ponuda kojom ista raspolaže u svrhu očuvanja i promocije svoje kulture.

Rad se temelji na sekundarnim izvorima podataka koji se bavi definiranim istraživanjima povezanim s razvojem turizma u kontinentalnoj Hrvatskoj, razvojem Vukovarsko-srijemske županije, njezinim atrakcijama i slično.

Rad se sastoji od šest poglavlja. Prvo se poglavlje odnosi na uvod u rad, a drugo poglavlje na opću sliku i definicije turizma. Treće se poglavlje odnosi na opis i obilježja Vukovarsko-srijemske županije. Četvrto poglavlje daje uvid u turizam i turističku ponudu Vukovarsko-srijemske županije dok ono prethodno, peto, ostavlja prostor za analizu dosadašnjega razvoja turizma. Posljednje, šesto je poglavlje zaključak koji donosi sveukupnu analizu kompletnoga rada.

U radu je korištena metoda analize statističkih podataka, proučavanje literature i internetskih izvora te primjena, odnosno sinteza i analiza prikupljenih podataka.

## 2. Turizam i njegovo značenje

*„Turizam je skup odnosa i pojava koje proizlaze iz putovanja i boravka posjetitelja nekog mjesta, ako se tim boravkom ne zasniva stalno prebivalište i ako s takvim boravkom nije povezana nikakva njihova gospodarska djelatnost“.*

-Međunarodno udruženje znanstvenih turističkih eksperata (AIEST)

Premda turizam postoji još od davne prošlosti, njegovo omasovljivanje započelo je u XX. stoljeću, a nagla urbanizacija i industrijalizacija, razvoj komunikacija, rast životnoga standarda i slobodnog vremena bili su savršeni preduvjeti za njegov razvoj. Nekoć je turizam bio turizam privilegiranih, dostupan samo najbogatijim slojevima ljudi dok je do danas postao pristupačan svim slojevima društva u gospodarski razvijenim zonama svijeta. Svjetska turistička organizacija (WTO) na *Konferenciji o putovanju i turizmu*, održanoj u Otawi 1991. godine, prihvatila je takozvani „potražni koncept“, kao jedini mogući pristup u definiranju turizma. Uz takav pristup definicija turizma glasi: *“Turizam podrazumijeva aktivnosti osoba tijekom njihova putovanja i boravka u mjestu izvan svog uobičajenog boravišta, i to, bez prekida, ne duže od jedne godine, radi odmora, odnosno zbog poslovnih i drugih razloga.”* (Ružić, 2009.)

Za opći razvitak turizma polovinom prošloga stoljeća, glavni je čimbenik bio razvoj tehnike, naročito prometnih sredstava. Za suvremeni je turizam karakteristično vraćanje cestovnom prometu koji se razvio uoči i nakon Drugoga svjetskog rata (tridesete i pedesete godine XX. stoljeća). S velikom konkurencijom željeznice i automobila, dolazi do slične pojave između parobroda i aviona, i to u prvom redu u interkontinentalnom prometu. Tako turizam postaje mobilan, od nekadašnjega dužeg trajanja u prosjeku 20 do 30 dana smanjuje se na 4 do 10 dana boravka turista u jednome mjestu. (Blažević, 2007.)

Turizam je kompleksna pojava ovisna o turističkoj potrošnji i brojnim proizvodima zbog čega ga ne bi trebalo promatrati kao gospodarski sektor ili granu, već kao društveni podsustav. Uz bogatu i razvijenu obalu, Hrvatsku krase i bogata kulturna baština kao posljedica velikih i brojnih povijesnih previranja naroda, republika, monarhija i carstava koja su, prolazivši tim područjem, iza sebe ostavili djela koja danas slove kao turističke atrakcije Hrvatske.



Ljudske potrebe predstavljaju društveno-povijesnu dinamičnu kategoriju, nastajući u društvu te stjecanjem konkretnih socijalnih uvjeta koji se s vremenom mijenjaju. Potrebe ljudi predstavljaju niz dinamičkih snaga koje određuju njihovo ponašanje te su po svom karakteru objektivne i nezavisne od svijesti pojedinca. (Sociološki leksikon, 1982.). Motivacija u turizmu nastaje razlučivošću vanjskih i unutarnjih potreba te se ostvarenje turističke motivacije percipira kao zadovoljenje potreba.

Povijest svijeta je šarolika i može se reći kako je kulturna heterogenost prije pravilo, negoli iznimka u suvremenim nacionalnim državama te se nerijetko očekuje da se kultura jedne države poistovjećuje s određenim shvaćanjem kulturnog identiteta naroda koji podrazumijeva i zajedničke ideje o značenju i vrijednosti baštine. (Lah, J. 2016.). Dakako, neupitno je kako kulturna baština na područjima Hrvatske utječe na posjetu i povećanje atrakcije među turistima (Hrvatska turistička zajednica, <https://htz.hr/sites/default/files/2016-11/Analiza-sezonalnosti-turistickog-prometa-u-Republici-Hrvatskoj-2009-2015-.pdf>, 2016.).

Kada govorimo o turističkim potrebama tada moramo govoriti i o turističkim motivima ili pokretačima zadovoljavanja turističkih potreba. Turistički motivi ili pokretači za zadovoljavanje potreba su unutarnji poticaji čovjeka za uključivanje u turističke tokove i zadovoljavanje turističkih potreba. Turističko putovanje nastaje sa svrhom zadovoljavanja turističkih potreba, a te se potrebe javljaju nakon zadovoljavanja egzistencijalnih potreba. (Geić, 2011.) Najčešći motiv koji potiče ili pokreće na turističko putovanje je odmor, ali pored njega imamo i niz drugih motiva koji nas potiču za zadovoljavanje drugih potreba: sport i rekreacija, lov i ribolov, planinarenje, jedrenje, gastronomija, kulturne znamenitosti i novo iskustvo i doživljaji.

### 3. Obilježja Vukovarsko-srijemske županije

Slavonija je druga najveća regija Republike Hrvatske te se sastoji od pet županija: Virovitičko-podravске, Brodsko-posavske, Požeško-slavonske, Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske. Na ovim područjima, koji obuhvaćaju kontinentalni dio zemlje, najrazvijeniji je ruralni turizam, odnosno korištenje vlastitoga gospodarstva za pružanje usluga ugostiteljstva i smještaja za posjetitelje.



Slika. Grb Vukovarsko-srijemske županije (5.9.2019.)

Izvor: <http://www.vusz.hr/info/osnovni-podaci>

#### 3.1. Geografski smještaj i pogodnosti područja

Vukovarsko-srijemska županija smještena je na krajnjem sjeveroistoku Republike Hrvatske. Proteže se između rijeka Save i Dunava te planine Dilja, kroz koju se pruža vinkovačko-đakovački ravnjak. Ovim područjem vode važni riječni i kopneni putovi i križaju se međunarodni prometni pravci od istoka prema zapadu uz rijeku Dunav te od sjevera preko rijeke Save prema Jadranskom moru. Tu se dotiču i sučeljavaju civilizacije zapadnoeuropskoga i istočnog kulturnog kruga (<http://www.vusz.hr/info/osnovni-podaci>).

Upravo ovakav geografski smještaj Vukovarsko-srijemskoj županiji osigurao je nastanjenost i razvitak civilizacije još iz najranijih razdoblja ljudske povijesti.

U nastavku ćemo se osvrnuti na prirodna i kulturološka bogatstva ove županije koja su svakako pogodovala i imaju učinak na razvoj turizma u njoj.

### **3.2. Povijest županije**

Ovo područje dobilo je naziv prema starome župskom središtu Vukovu, koji se prvi put spominje 1220. godine, a kao što je prethodno spomenuto, tragovi najstarijih europskih civilizacija potječu upravo s ovog područja. Naime, još u vrijeme starijeg kamenog doba, tj., paleolitika, na ovim su prostorima živjela nomadska plemena koja su preživljavala uglavnom od lova i ribolova. U mlađem kamenom dobu, ili neolitiku, pojavila su se prva sjedilačka plemena koja su za sobom ostavila pregršt kulturološki jako važnih predmeta, oruđa, oružja i nakita, koji danas krase županijske muzeje (<http://www.vusz.hr/info/povijest>). Jedan od najznačajnijih primjera je Vučedolska kultura s razvijenom metalurgijom – proizvodnja oruđa i oružja.

### **3.3. Kulturne znamenitosti**

Kao što je prethodno spomenuto, Vukovarsko-srijemsku županiju obilježila je burna i prevrtljiva povijest, a sve je to utjecalo na stvaranje šarolike kulture iz raznih dijelova povijesti. Tako se danas može unutar ovoga područja vidjeti pregršt kulturnih znamenitosti, od doba prapovijesti pa sve do suvremene povijesti. U nastavku ćemo navesti tri najznačajnije kulturološke znamenitosti ili prepoznatljivosti Vukovarsko-srijemske županije, a to su: Arheološki lokalitet Vučedol, dvorac Eltz i Vukovarski vodotoranj.

### 3.3.1. Arheološki lokalitet Vučedol

Arheološki se lokalitet Vučedol nalazi nekoliko kilometara od grada Vukovara, smještenoga uz samu obalu Dunava. Posebnost ovoga lokaliteta očituje se u njegovoj starosti jer predmeti pronađeni na ovom području sežu još iz doba eneolitika, odnosno bakrenog doba 6000 godina prije Krista u vrijeme kada se u Europi pojavljuju prvi poljoprivrednici. Vrijeme između 3000.-2200. prije Krista najintenzivnije je razdoblje njegova postojanja (<https://croatia.hr/hr-HR/vucedol>). Važnost Vučedolske kulture je u tome što se s ovih područja proširila prema sjeveroistočnoj Europi. Daleko najupečatljiviji dio ostavštine čine keramičke posude od kojih je najpoznatija visoko ukrašena posuda u obliku ptice Vučedolska golubica.

#### Slika 1. Vučedolska golubica



**Izvor:** <https://www.top.medjimurje.info/2018/07/13/vucedolska-golubica-simbol-mog-zavicaja/> (16.08.2019.)

### 3.3.2. Dvorac Eltz

Dvorac Eltz osnovan je po završetku Drugoga svjetskog rata donacijom dr. Antuna Bauera, koji je prostorijama dvorca darovao bogatu ostavštinu poput rimskoga novca, namještaja, oružja i umjetničkih slika. Danas je dvorac Eltz koncipiran na način da sadrži velik broj kulturnih ustanova unutar sebe, od kojih su najznačajniji muzej nobelovca Lavoslava Ružičke, Spomen-muzej II.kongresa KPJ-a te čuvena zbirka Bauer koja je sadržavala velik broj radova moderne hrvatske umjetnosti s kraja 19 st. i prve polovice 20. st. (<http://www.visitvukovar-srijem.com/hr/vidjeti-dozivjeti/kulturni-i-povijesni-turizam/muzeji-i-ustanove/dvorac-eltz,116.html>). U periodu Domovinskoga rata dvorac je pretrpio velika oštećenja, kako od strane bombardiranja, tako i od strane odnošenja dijela u Srbiju. No, početkom 2000-ih

godina većina umjetnina je vraćena u dvorac. Godine 2013. Gradski muzej, u sklopu dvorca Eltz, osvojio je nagradu za doprinos u razvoju turizma Republike Hrvatske.

### Slika 2. Dvorac Eltz



Izvor: <http://www.visitvukovar-srijem.com/hr/vidjeti-doživjeti/kulturni-i-povijesni-turizam/muzeji-i-ustanove/dvorac-eltz,116.html> (16.08.2019.)

### 3.3.3. Vukovarski vodotoranj

Vukovarski vodotoranj izgrađen je na Mitnici 1966. godine. Visok je 156,33 metra i pripada jednom od najviših, najsuvremenijih i prema kapacitetu rezervoara najvećih vodoopskrbnih objekata u Europi. U sklopu samoga vodotornja izgrađen je i restoran iznad kojega je “čelična čaša” – rezervoar s 2 200 kubnih metara vode ([http://www.muzej-vukovar.hr/Muzej%20u%20zajednici/Vukovarski%20vodotoranj\\_4020](http://www.muzej-vukovar.hr/Muzej%20u%20zajednici/Vukovarski%20vodotoranj_4020)). No, povijest nije bila blagonaklona prema izgrađenome objektu. Prvo je nepunih pet godina nakon izgradnje zatvoren restoran zbog izlivanja vode iz crpilišta, a zatim je početkom devedesetih godina uništen od strane bombardiranja suparničkih snaga u Domovinskom ratu. Danas predstavlja simbol patnje i zločina koje su devedesetih godina prošloga stoljeća obilježili grad Vukovar i njegovo stanovništvo.

**Slika 3. Vukovarski vodotoranj**



**Izvor:** <http://www.casopis-gradjevinar.hr/assets/Uploads/JCE-69-2017-8-5.pdf> (16.08.2019.)

## 4. Turizam u Vukovarsko-srijemskoj županiji

Unatoč raznim povijesnim neprilikama, uključujući i Domovinski rat u kojemu je uništen velik broj gradova, tradicijska kultura Vukovarsko-srijemske županije ostala je očuvana i danas te se njeguje, što se potvrđuje organiziranjem i velikom posjetom na razne manifestacije tijekom cijele godine. Na taj se način, odaje počast i respektira povijest ovoga područja.

Broj turističkih dolazaka, porast turističke potrošnje, sve veći interes za putovanja u Hrvatsku na glavnim europskim pa i svjetskim emitivnim tržištima pokazuje da su napori uloženi u turistički razvoj bili opravdani. Hrvatska se danas smatra turistički razvijenom zemljom, no ipak u toj kategoriji, priobalno područje zauzima veći utjecaj i bilježi intenzivniji broj posjeta, što se najviše očituje tijekom ljetne sezone (Strategija razvoja turizma Vukovarsko-srijemske županije, 2015.). Kako bi se postigao razvoj turizma kontinentalnoga dijela zemlje, potrebno je prilagoditi se mnogim promjenama koje su se u posljednja dva desetljeća dogodile na strani ponude, paralelno s procesom transformacije javnoga i privatnog sektora koji se odvija unutar zemlje.

Slika 4. Trenutni logo turističke zajednice Vukovarsko-srijemske županije



Izvor: [http://novosti.hr/novi-logo-i-slogan-turisticke-zajednice-vukovarsko-srijemske-zupanije/?fbclid=IwAR0OpbypUPu3\\_sAnMjOHo\\_gwkM6-YqHTGNf\\_sraY14PC18oJKIEBflzWjdQ](http://novosti.hr/novi-logo-i-slogan-turisticke-zajednice-vukovarsko-srijemske-zupanije/?fbclid=IwAR0OpbypUPu3_sAnMjOHo_gwkM6-YqHTGNf_sraY14PC18oJKIEBflzWjdQ) (25.8.2019.)

Prema podacima Turističke zajednice Vukovarsko-srijemske županije prosječan boravak turista na području u registriranim smještajnim objektima u županiji iznosi 1,7 noćenja. Za usporedbu, prosječna dužina boravka u turističkim smještajnim objektima u Hrvatskoj iznosila je 5,1 noćenje.

Od početka siječnja do kraja prosinca 2017. godine na području Vukovarsko-srijemske županije ostvareno je 30,17 % više dolazaka i 36,23 % više noćenja u odnosu na 2016., što je svakako čini rekordnom turističkom godinom.

Na području Vukovarsko-srijemske županije u porastu su i dolasci i noćenja kako s domaćeg, tako i sa stranog tržišta. Naime, od ukupno 93.034 dolazaka domaći gosti ostvarili su u 2017. godini 72.477, što 33,24% više dolazaka nego godinu ranije, a strani 20.557 ili 20,40% više. Od ukupno 151.419 noćenja domaćih je bilo 118.589 – što je porast od čak 48,6%, a stranih 32.830 odnosno 4,75% više u odnosu na 2016. Najviše noćenja – 70.621 (46,6%) ostvareno je, očekivano, u gradu Vukovaru, za kojim slijedi grad Vinkovci s 56.508 (37,31%), zatim Nijemci s 8.906 (5,88 %), Ilok s 8.251 (5,44 %) te Županja s 4.807 (3,17 %). Najveći broj noćenja ostvarili su njemački posjetitelji, za kojima slijede posjete iz Srbije, Italije, Bosne i Hercegovine, Slovenije, Švicarske, Austrije, Francuske, Turske i Makedonije (<https://hrturizam.hr/rekordni-turisticki-rezultati-u-vukovarsko-srijemskoj-zupaniji/>).

#### **4.1. Turistička ponuda**

Uz razne čimbenike koji utječu na razvoj ponude i posjećenosti destinacije, izuzetno je važna sama turistička ponuda.

*U čimbenike turističke ponude ubrajaju se (Strategija razvoja turizma Vukovarsko-srijemske županije, 2015):*

- prirodne karakteristike turističkog mjesta,
- bogatstvo povijesnog i kulturnog naslijeđa,
- prometna infrastruktura,
- raspoloživi objekti za smještaj i prehranu turista,
- objekti za zabavu, rekreaciju i sport,
- ostatak zanimljivog i atraktivnog sadržaja za turiste



Na temelju vlastite procjene atraktivnosti, zanimljivosti i podobnosti svakoga od navedenih čimbenika, potencijalni se turist opredjeljuje za konkretnu zemlju i mjesto provođenja godišnjega odmora.

Turistička se ponuda može sagledati kroz tri ključna čimbenika koji su uvjet za dolazak turista na odmor/turističko putovanje, a to su tzv. čimbenici turističke ponude:

- atraktivni
- komunikativni
- receptivni.

Atraktivnost destinacije jedna je od ključnih elemenata u kreiranju turističke ponude jer izravno utječe na doživljaj ljudi i utječe na privlačnost prema istima. Svaka turistička destinacija bi trebala sadržavati ponudu različite vrste odmora, zabave, razonode, rekreacije, doživljaja i sl. Pod atraktivne čimbenike pripadaju klima, reljef, hidrografski elementi (more, rijeke, jezera), šarolikost biljnog i životinjskog svijeta i tako dalje, koji izravno utječu na stvaranje same ponude jer omogućuju prostor za organizaciju manifestacija, raznih programa i slično. U atraktivne čimbenike destinacije, osim navedenih prirodnih atraktivnosti, ubrajaju se i društvene atraktivnosti. U te atraktivnosti ubrajaju se: kulturna i povijesna baština, različite društvene manifestacije, folklor i sl. Ovi sadržaji upotpunjavaju samostalno, ali češće u kombinaciji s prirodnim atrakcijama, ukupnu privlačnost neke destinacije.

S gledišta turista, u okviru turističke destinacije moguće je identificirati tri tipa atrakcije: primarne, sekundarne i tercijarne. Primarne atrakcije iznimno su važne za destinaciju jer utječu na kreiranje prvotnoga, ali i sveukupnog dojma i privlačenje turista (Strategija razvoja turizma Vukovarsko-srijemske županije, 2015.). Sve primarne atrakcije nisu jednako važne za potrošače. Atrakcije koje su jedinstvene i neobične mogu privući turiste iz daljih emitivnih područja. Oni će putovati iz velikih udaljenosti kako bi doživjeli novo iskustvo, ali neće uložiti napor, novac i vrijeme da vide nešto uobičajeno.

S obzirom na geografski položaj, područje Vukovarsko-srijemske županije, a tako i cjelokupan predio Slavonije, imaju sve predispozicije za razvoj ruralnoga turizma. To je od posebne važnosti zato što ovakav vid turizma doživljava značajnu ekspanziju u Europi tijekom proteklih dvadesetak godina zahvaljujući mjerama EU namijenjenim oživljavanju i održanju ruralnih područja. Francuska, Austrija i Velika Britanija države su s najdužom

tradicijom u ruralnom turizmu koji se aktivno razvija i u Njemačkoj, Italiji, Španjolskoj i Sloveniji.

Procjenjuje se da je oko 3% međunarodnih odmorišnih putovanja motivirano boravkom u ruralnom prostoru uz iznadprosječni godišnji rast od 6%. Daleko, najveći udio potražnje za ruralnim turizmom generira domaće stanovništvo iz urbanih područja (Strategija razvoja turizma Vukovarsko-srijemske županije, 2015.).

Razmatrajući primarne atrakcije Vukovarsko-srijemske županije (ruralnoga prostora), potrebno je naglasiti da se radi o karakteristikama ruralnog prostora i okoliša – turisti mogu doživjeti nešto jedinstveno i autentično. Osim navedenoga, područje je bogato očuvanom prirodom, što može utjecati na posjet potencijalnih gostiju (Spačva, Bosut, Sava, Dunav, Srijemsko vinogorje, zaštićeni Spačvanski krajobraz) .

Sekundarne su atrakcije lokalno značajne. Važne su za turiste i mogu biti vrlo popularne, a bitne su kod animiranja turista u samoj destinaciji. Takvih atrakcija županija ima i bit će značajne u razvijanju koncepta razvoja turizma: Vučedolska kultura, arheološka nalazišta iz vremena Ilira, Kelta i Rimljana, Iločki vinogradi i Iločka srednjevjekovna jezgra, Folklorne večeri, Vukovarski film festival, Festival glumca, Dvorac Eltz, Vinkovci najstariji europski grad, Vinkovačke jeseni i brojni drugi.

Tercijarne atrakcije imaju još manji utjecaj na odluku o putovanju. Turisti ih slučajno posjećuju kad borave u destinaciji. No, potrebno je spomenuti da se percepcija turista o važnosti atrakcije razlikuje i to s obzirom na želje, hobije i osobne potrebe turista. Dakle, tercijarne atrakcije mogu za neke segmente tržišta biti i primarne (Strategija razvoja turizma Vukovarsko-srijemske županije, 2015).

Kako je vidljivo iz prethodno navedenih argumenata, ruralno područje Vukovarsko-srijemske županije raspolaže mnoštvom prirodnih atraktivnosti, no nisu zanemarive ni društvene od kojih svakako treba naglasiti kulturno-povijesnu baštinu, bogat folklor i manifestacije, zabavne i sportske priredbe i sl. Sve navedene atraktivnosti potrebno je dodatno turistički valorizirati za što je potrebna adekvatna organizacija, planiranje i provođenje planova, ali i prihvatljiv marketinški koncept koji će naglašavati najznačajnije i najjače strane toga područja.

Rijetke destinacije posjeduju sve čimbenike ponude. To se nastoji nadomjestiti tzv. "izgrađenom atraktivnošću" tako da se pronade i realizira splet čimbenika koji će osigurati

dodatnu privlačnost turističkoj ponudi i pored toga što u takvim destinacijama nedostaje sadržaja za turiste. Primjerice, izgrađene atraktivnosti kao zabavni parkovi za djecu i odrasle, zoo-parkovi i sl. Takvi bi sadržaji utjecali na povećanje dolazaka i noćenja turista tijekom i izvan turističke sezone.

Komunikativne čimbenike čine promet i telekomunikacije. U prometnu infrastrukturu ubraja se infrastruktura cestovnoga, željezničkog, vodenog i zračnog prometa. Ako ne postoji efektivna infrastruktura prometa, destinacija ostaje nedostupna pa je uzaludna prisutnost svih drugih čimbenika ponude.

Receptivni čimbenici turističke ponude namijenjeni su prihvatu turista u mjestu turističkog boravka. U receptivne ili prihvatne čimbenike spadaju: objekti za smještaj turista, ugostiteljske radnje, trgovačke radnje, zanatske radnje i servisi, pošte, komunalna infrastruktura, turistički uredi i druge službe (Strategija razvoja turizma Vukovarsko-srijemske županije, 2015.). Adekvatna ponuda prihvatnih čimbenika čini temelj bez kojeg nije moguće zamisliti bilo kakvu kvalitetnu uslugu domaćim i stranim turistima. Vukovarsko-srijemska županija raspolaže s navedenim elementima ponude.

Lokalne specifičnosti, doživljaji, izvornost i priroda trebaju osigurati prepoznatljivost same destinacije. S obzirom na prije naglašene trendove u turizmu, navedenom se strategijom pozicioniranja destinacije očekuje značajan rast broja dolazaka turista, ali i zainteresiranosti potencijalnih investitora.

Što vidjeti i doživjeti u Vukovaru?

U Vukovaru svakako treba posjetiti memorijalna mjesta i poslušati priču o tragediji jednoga naroda, o žrtvama, herojima, prkosu i ponosu koja je pretočena u Vukovarski nokturno koji objedinjuje sva mjesta grada koja nose sjećanje na Domovinski rat. (Mjesto sjećanja-Vukovarska bolnica; Centar Domovinskoga rata, Spomen dom i masovna grobnica Ovčara, Spomen dom hrvatskih branitelja na Trpinskoj cesti). Također ne treba zaobići Muzej vučedolske kulture, Gradski muzej Vukovar, koji je smješten u dvorcu Eltz. Daljnjom šetnjom kroz grad svakako treba obići barokni centar i uvjeriti se u trajnu ljepotu arhitekture. Ukoliko ste umorni od šetnje, možete se provozati turističkim vlakićem do park-šume Adica i uživati u ljepoti prirode, sportskim sadržajima i gastro ponudi ili se odlučite za plovidbu Dunavom turističkim brodom Bajadera s kojeg se može razgledati Vukovar i obala s Dunava.

## Što vidjeti i doživjeti u Vinkovcima?

U Vinkovcima možete prošetati korzom u predivnoj baroknoj jezgri u centru Vinkovaca. Trg bana Josipa Šokčevića nudi predivan park i pješačku zonu s motivima Oriona – najstarijega indoeuropskog kalendara. U neposrednoj blizini nalazi se Gradski muzej Vinkovci gdje se može saznati nešto više o najstarijem gradu u Europi – Vinkovcima. U parku se nalazi crkva sv. Euzebija i Poliona iz 18. stoljeća. Također možete posjetiti rodnu kuću Ivana Kozarca na Krnjašu, prošetati Krnjašem – jedinom preostalom šokačkom ulicom u Vinkovcima, posjetiti gotičku crkvu sv. Ilije na Meraji, posjetiti Arheološki park Sopot koji je povezan s gradom 3 km dugačkom biciklističkom stazom. Park se nalazi uz izletište Sopot gdje možete provesti ugodan dan s društvom i odmah posjetiti šest sopotskih kućica rekonstruiranih prema nalazima s toga lokaliteta, posjetiti sportske terene u parku Lenije i provesti dan igrajući košarku, tenis, nogomet ili odbojku, obići pecare i kušaonice rakija u ugodnome domaćem okruženju, posjetiti proizvođače domaćega kulena, posjetiti konjički klub koji nudi zabavu za cijelu obitelj.

Uz prethodnu najavu neke od mnogobrojnih udruga za posjetitelje će organizirati radionice izrade različitih rukotvorina. Još se mogu posjetiti i neke od tradicionalnih šokačkih stanova u okolici Vinkovaca gdje možete uživati u domaćim jelima, pićima, smještaju i ambijentu.

## Što posjetiti i doživjeti u Iloku?

U Iloku možete prošetati kroz prošlost u srednjovjekovnoj jezgri Iloka u kojoj su i danas: tvrđava, crkva i samostan, dvorac-muzej, park perivoj, turski spomenici iz vremena Sulejmana Veličanstvenog: Turbe i Hamam (trenutno u obnovi, kao i južna strana tvrđave...). Također možete upoznati Ilok i Srijem u Muzeju grada Iloka – dvorac Odescalchi, razgledati jedne od najvećih i najstarijih vinskih podruma u ovome dijelu Europe, iločke „Stare podruma“ (obvezno kušati vrhunski traminac i graševinu, ali i sva druga iločka vina), uživati u ribljim specijalitetima, razgledati crkvu i samostan sv. Ivana Kapistrana – upisati svoje molitve ili impresije ispred postava Ivana Kapistrana i Nikole Iločkoga u hodniku samostana, uživati u voćnim mirisima i okusima rakija i likera na mjestu gdje se spravlja, pored njih ne propustiti vrhunski iločki vinjak, doživjeti veličinu i slikovitost srijemskoga vinogorja na vidikovcima Vukovo i Principovac vozeći se vinskim-turističkim (cestovnim) vlakićem, vidjeti floru i faunu „Šarengadske ade“, iznajmiti bicikl i rekreirati se u vožnji gradom,

obalom, vinogorjem ili vježbati/učiti golf, zaploviti Dunavom čiklom ili brodom ili zabaciti udicu u vode Dunava i čekati svoj ulov.

Što vidjeti i doživjeti u Nijemcima?

U Nijemcima doživite vožnju turističkim brodom sv. Katarina koji plovi po rijeci Bosut i Spačva, također možete izučiti bilja i raslinja uz rijeku Bosut i Spačvu. Možete uživati u osami loveći šarana, štuku ili bilo koju ribu od dvadesetak vrsta koje obitavaju u močvarnim rijekama i uživati u kušanju specijaliteta napravljenim od ribe, posjetiti izletišta Sopotac, popeti se na promatračnicu i uživati u okolišu te izučavati ptice sa dalekozorima i ući u njihov svijet, posjetiti obiteljska poljoprivredna gospodarstva, kušati kulen, kobasicu, čvarke (specijalitete crne svinje) i domaću rakiju, iznajmiti bicikl i s dva kotača obići polja i šume te upoznati ljude i običaje, iznajmiti čamac i raftirati na mirnim vodama s obitelji ili po grupama, s motorom ili na vesla, brati gljive u spačvanskim šumama, autokampirati uz autoput i rijeku Spačvu u stoljetnoj hrastovoj šumi te prespavati u buradi koja su uređena kao sobice za spavanje i odmor, posjetiti Lovačku kuću Spačva iz vremena Austro-ugarske i srce Spačvanskoga bazena koje će pružiti ljubiteljima divljih životinja zadovoljstvo i strast kako za gledanje tako i za lov.

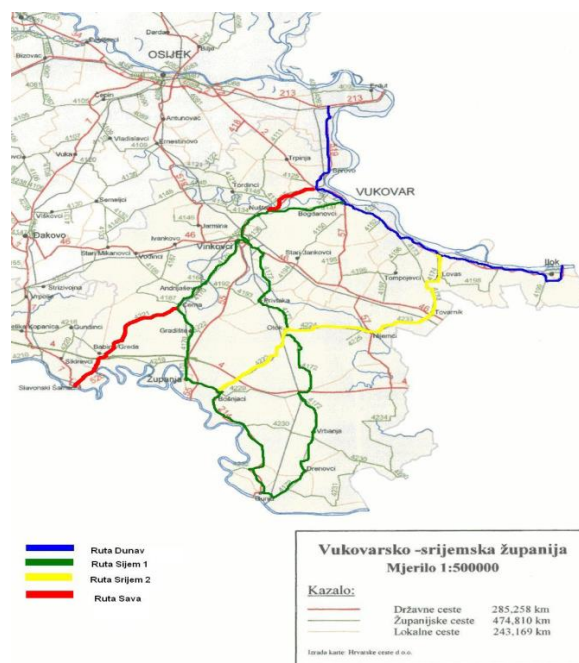
Što posjetiti i doživjeti u Županji?

Upoznajte Županju, graničarski grad na rijeci Savi koja je njegova životna odrednica. Ovdje možete krenuti putem Ceste Zlatne niti te na njenim brojnim obiteljskim gospodarstvima kušati tradicionalne etno i gastro proizvode te sudjelovati u izradi tradicionalnih rukotvorina, posjetiti Zavičajni muzej Stjepan Gruber smješten u registriranom spomeniku kulture – graničarskom čardaku, prošetati šetnicom uz rijeku Savu, u neposrednoj blizini Zavičajnoga muzeja Stjepan Gruber, posjetiti crkvu sv. Ivana Krstitelja izgrađenu 1800. godine, u središtu grada posjetiti Galeriju Veliki kraj smještenu u tradicionalnoj šokačkoj kući, posjetiti izletišta Županjski Virovi te Lovačku kuću uz mogućnost lova, ribolova te kušanje lovačkih specijaliteta, posjetiti Konjički centar „Županjski kas“ koji nudi programe rekreacijskoga i terapijskog jahanja, školu jahanja te edukacijske tečajeve. U Županji također ne treba propustiti otići na glavni gradski trg na kojemu se nalazi spomenik prve nogometne lopte u Hrvatskoj te na stadion Prve nogometne lopte u Hrvatskoj.

## Biciklistička ruta Srijem

Biciklistička je ruta Srijem jedna od najdužih ruta koja se svake godine održava u području Istočne Slavonije. Ova ruta povezuje južno područje Vukovarsko-srijemske županije sa sjeveroistočnim dijelom, a nadovezuje se na postojeću međunarodnu Dunavsku biciklističku rutu koja je dio puta Eurovelo 6. Polazišna točka rute Srijem nalazi se kod vinkovačke središnje gradske lampe te se kreće preko Rokovaca, Andrijaševaca, Cerne i Gradišta do Gunje, Vrbanje i Drenovaca sve do Otoka gdje ruta nudi dvije opcije. Prva je vožnja preko Privlake do Vinkovaca te put Nuštra i Bogdanovaca do Vukovara i tamo priključenje na Dunavsku biciklističku rutu, a druga mogućnost je preko Komletinaca do Nijemaca, za Tovarnik i ponovno na Dunavsku rutu do Iloka (<http://m.visitvukovar-srijem.com/hr/vidjeti-doživjeti/biciklizam/ruta-srijem/>). Ruta Srijem je od izuzetne važnosti jer prikazuje sve prirodne blagodati krajolika kojim se prilazi, ali također prolazi i naseljenim mjestima, šumama, poljima i vinogradima. Duž cijele rute nalazi se velik broj turističkih atrakcija navedene na karti na slici 5.

**Slika 5. Biciklistička ruta Srijem**



Izvor: <http://m.visitvukovar-srijem.com/hr/vidjeti-doživjeti/biciklizam/ruta-srijem/>

(06.08.2019.)

#### 4.1.1. Lovište i uzgajalište

Prostor Vukovarsko-srijemske županije bogat je vegetacijom, a na ovom se području prostire 70 ha većinom hrastove šume koje su najprivlačnije lovcima. Na ovom se području love divlje svinje, jeleni, srne i tako dalje. Nakon lova odmor se nudi u lovačkim kućama, a nova snaga pronalazi u ukusnim slavonsko-srijemskim gastronomskim užicima. Dva su najistaknutija lovišta na ovome području, a to su Spačva i Kunjevci.

U lovištu glavne vrste divljači su: jelen obični, srna obična i svinja divlja- od krupne divljači, a od sitne divljači: zec obični, fazan i patke divlje. Kroz lovište prolazi dobro uređena mreža šumskih putova od kojih su neki i asfaltirani. U lovištu se nalazi lovačka kuća istoimenoga naziva s kapacitetom od 8 soba i kuhinjom koja nudi autentične domaće specijalitete i jela od mesa divljači.

Uzgajalište Kunjevci se nalaze na cesti između Vinkovaca i Rokovaca, u cijelosti je ograđeno i obuhvaća tipične slavonske hrastike, s čistim prosjekama, urednim livadama i lovnim stazama. Namjena mu je uzgoj visokotrofejnih grla jelena lopatara i muflona, a pored ovih vrsta u lovištu obitava srna obična i divlja svinja. U sklopu lovnoga turizma organiziraju se komercijalni lovovi na navedene vrste divljači. LD Kunjevci je novoizgrađeni ugostiteljski objekt s velikim restoranom kapaciteta 50 mjesta, vanjskom otvorenom terasom kapaciteta 70 mjesta, recepcijom, dnevnim boravkom i 6 modernih i luksuzno opremljenih soba za smještaj gostiju (<http://m.visitvukovar-srijem.com/hr/smjestaj/kampovi/kamp-spacva,379.html>).

#### **Slika 6. Kamp Spačva**



Izvor: <http://m.visitvukovar-srijem.com/hr/smjestaj/kampovi/kamp-spacva,379.html>

(06.08.2019.)

#### 4.1.3. Rimski dani u Vinkovcima

Rimski dani čine dugogodišnju manifestaciju kojoj je cilj osvijestiti i lokalno stanovništvo, ali i goste o velikoj povijesti grada smještenoga na rijeci Bosut. U ovoj manifestaciji sudjeluje velik broj pojedinaca, ali i organizacija, udruga i slično. Uz sudjelovanje vrtića, osnovnih i srednjih škola te održavanje radionica, rimskoga sajma, borbe gladijatora, šetnju cara, gozbe dobrog vina i craft piva, žonglera i sl. želi se prezentirati Vinkovce kao grad bogate povijesne baštine i arheoloških nalaza (<http://www.tz-vinkovci.hr/hr/predlazemo/rimski-dani/>). Na manifestaciji sudjeluju brojni domaći i strani izvođači, a na rimskom sajmu izlagači iz Hrvatske i inozemstva. Ova manifestacija iz godine u godinu privlači sve više posjetitelja koji za vrijeme održavanja brojnih priredbi imaju priliku svjedočiti vjernom prikazu povijesti, načina života i utjecaja Rima na područje grada Vinkovaca.

Organizator manifestacije *Rimski dani* je Turistička zajednica grada Vinkovaca uz potporu Grada Vinkovaca, Gradskog muzeja Vinkovci i tvrtke Novosti d.o.o.

#### Slika 7. Rimski dani u Vinkovcima



Izvor: <http://www.tz-vinkovci.hr/hr/predlazemo/rimski-dani/> (06.08.2019.)



#### 4.1.4. Centar za promatranje ptica Nijemci

Centar za promatranje ptica Nijemci je novi turistički proizvod na području općine Nijemci. (<http://visitvukovar-srijem.com/hr/vidjeti-doživjeti/rekreacija/izletista/centar-za-promatranje-ptica-nijemci.467.html>). S obzirom da područje općine Nijemci obiluje šumama, rijekama, poljima, pašnjacima i netaknutim dijelovima prirode tu se može vidjeti u različitim godišnjim dobima preko sto različitih vrsta ptica. Istražujući načine plasiranja svojih prirodnih ljepota na turističko tržište zapažen je veliki interes za promatranjem ptica na hrvatskome i inozemnom tržištu. Promatranje ptica može biti oblik turizma koji je dugoročno održiv, čuva prirodne resurse i koji može s druge strane jačati konkurentnost hrvatskoga turizma na međunarodnome tržištu.

Na temelju toga i ostalih prirodnih preduvjeta na području općine Nijemci se dugoročno razvija turizam. Kontinuirano se radi na razvoju turističke infrastrukture kako bi se razvio i promovirao novi turistički proizvod – promatranje ptica. Do sada je izletišta Sopotac opremljeno za odmor, rekreaciju i druženje, ali i za promatranje ptica jer su postavljene dvije promatračnice. Promatračima ptica je također na raspolaganju turistički brod koji vozi rijekom Bosut, bicikli, čamci te oprema za promatranje ptica: dalekozori, teleskopi, za početnike tu su priručnici za promatranje ptica. Ponuda je prilagođena i ostalim turistima te ljubiteljima prirode koji na turističkoj ruti opremljenoj sa 30 informativnih panela mogu puno naučiti o flori i fauni ovoga srijemskog područja.

#### **Slika 8. Centar za promatranje ptica Nijemci**



Izvor: <http://fama.com.hr/autentika-centar-za-promatranje-ptica-nijemci/> (05.09.2019.)

#### 4.1.5. Vukovar film festival

Vukovar film festival obuhvaća podunavske zemalje i kao takav je jedini filmski festival zajednice podunavskih zemalja i jedini koji se doslovno održava na Dunavu. Cilj ovoga festivala je promocija i širenje kreativnoga uzleta filmaša iz regije, ali i povećanje doprinosa ka kulturnoj obnovi grada Vukovara, koji je bio razoren u vrijeme Domovinskoga rata. Tematsko opredjeljenje festivala na filmove iz podunavskih zemalja logično je povezano s Vukovarom kao centrom hrvatskoga dijela zajednice podunavskih regija. Kulturološki utjecaji širili su se Dunavom od pamtivijeka. Budući da je Vukovar film festival jedini filmski festival ove regije, na međunarodnom planu želi povezati filmaše podunavskih zemalja, čije su kinematografije danas među najvitalnijima na svijetu.

Odlična prihvaćenost festivala samih građana Vukovara, stanovnika regije i svih vodećih medija potvrda je da ideja filmskoga festivala u Vukovaru itekako ima smisla (<https://www.tportal.hr/kultura/clanak/prijavite-filmove-na-12-vukovar-film-festival-20180615>). U okviru Festivala održavaju se još i brojne umjetničke izložbe te razni koncerti. Kompletnu manifestaciju organizira Discovery d.o.o u suradnji s gradom Vukovarom.

#### **Slika 9. Vukovar film festival**



Izvor: <https://www.tportal.hr/kultura/clanak/prijavite-filmove-na-12-vukovar-film-festival-20180615> (06.08.2019.)

#### 4.1.6. Iločka berba grožđa

Jedna od najprepoznatljivijih obilježja krajnjega istoka Hrvatske je vino, odnosno poznati Iločki podrumi. Iločka berba grožđa je kulturno-zabavna i gospodarsko-turistička manifestacija koja se tradicionalno od 1962. godine održava svaki prvi vikend u rujnu u gradu Iloku, najistočnijem hrvatskome gradu. Proizašla je iz staroga srijemsko-slavonskog običaja okupljanja pučana u vrijeme početka berbe sa svrhom čuvanja vinograda, slavljenja dobre godine i uroda te neizbježnog druženja, prvenstveno mladih koji nisu imali puno prilike za slobodna druženja u samome mjestu i vinogradima. Do današnjih dana „Iločka berba grožđa“ prerasla je u značajnu manifestaciju etno-vinsko-turističkoga karaktera koja traje više dana i privlači sve veći broj gostiju i posjetitelja različitih programa. Glavni dio programa odvija se vikendom, s dnevnim i večernjim kulturno-zabavnim sadržajima, programima, u kojima sudjeluje oko 400 sudionika, a koje posjeti oko 8 000 posjetitelja (<https://www.agroklub.com/sajmovi-dogadjanja/tradicionalna-49-ilocka-berba-grozda/26553/>). Dio gostiju dolazi i iz susjedne Vojvodine.

Pokrovitelji i počasni sudionici „Iločke berbe grožđa“ do sada su bili predsjednici Vlade RH, predsjednici Sabora i drugi visoki dužnosnici, što je potvrda značaja manifestacije i potpora revitalizaciji istočne Slavonije. Nositelji manifestacije su Grad Ilok i Turistička zajednica grada Iloka.

#### **Slika 10. Iločka berba grožđa**



Izvor: <https://www.agroklub.com/sajmovi-dogadjanja/tradicionalna-49-ilocka-berba-grozda/26553/> (06.08.2019.)

#### 4.1.7. Vinkovačke jeseni

Vinkovačke jeseni su najveća folklorna manifestacija u ovome dijelu Europe. Predstavljaju popularno-znanstveni skup izvorne narodne kulture i potiču na očuvanje kulturne baštine pjesmom i svirkom te daju veliki doprinos u očuvanju mnogih običaja od zaborava.

Održavaju se svake godine u mjesecu rujnu koji je ujedno i početak jeseni, po kojoj je i ovaj festival dobio ime. Razlog za osnivanje ovoga festivala je taj što je jesen godišnje doba koje Slavonce za njihov mukotrpan rad najviše nagradi. Ovaj festival je ubrzo počeo povezivati sve one koji su ljubitelji kulturne baštine, narječja i starih običaja. Velika razmjena kulturnih dobara je dovela do toga da se ubrzo ovaj festival obogatio za još ponešto.

U posljednjih 40 godina svojega postojanja Vinkovačke jeseni postigle su mnogo više od očekivanoga. Tako su se u vremenu u kojem postoje sve više obogaćivale, zbog čega se može smatrati kako su one jedan od najvažnijih festivala ove vrste u cijeloj Hrvatskoj. S ovim festivalom se pokušavaju objasniti manire slavonskoga puka, njegov smisao za humor te sveukupan slavonski način života (<https://www.agroklub.com/sajmovi-dogadjanja/tradicionalna-49-ilocka-berba-grozda/26553/>).

U danima trajanja ovoga festivala gledatelji saznaju raznovrsnosti folklora u Slavoniji te o inozemnome folkloru koji u njemu sudjeluje. Pozornica za vrijeme trajanja festivala privremeno je napavljena, a zamišljena je kao pozornica na otvorenome. Kostimi i scenografija su tematski pa u tome dolazi ljepota oblika i boja nošnji te zvukova tamburica i gajdi u prvi plan. Organizator ove manifestacije je Grad Vinkovci, HAZU i Promo Cibalae d.o.o.

Vinkovačke jeseni su sigurno jedna od najposjećenijih manifestacija Vukovarsko-srijemske županije, a obilježava ih velik broj raznih atrakcija, od kojih su napečatljivije:

- Svečani mimohod – Najposjećenija priredba tijekom Vinkovačkih jeseni. Svečani mimohod je zapravo grupa ljudi koja ide ulicama Vinkovaca te pri tome promatra napredovanje mimohoda. U ovome dijelu je značajno za istaknuti povorku konjanika koja se kreće ispred povorke ljudi.
- Najveće kolo – Svi sudionici manifestacije, ali i posjetitelji na kraju Svečanoga mimohoda plešu kolo. Osim u Vinkovcima, najveće se kolo pleše i u brojnim drugim gradovima: ono je simbol nastojanja hrvatskoga naroda u očuvanju bogate povijesti i

kulturne baštine. Kolo je i velika turistička atrakcija, posebice u Gradu Zagrebu gdje se pleše na Trgu bana Jelačića.

- Smotra izvornoga hrvatskog folklora – Smotra započinje nakon Svečanoga mimohoda te traje dva dana. Na smotri prvo nastupaju dva KUD-a iz Vinkovačkoga kraja koja su imala najuspješniji nastup na Folklornim večerima, a nakon toga nastupaju svi ostali KUD-ovi iz cijele Hrvatske.
- Folklorne večeri – Na Folklornim večerima se pjevaju pjesme iz cijele zemlje. Folklorne večeri su namijenjene za stare i nove KUD-ove.
- Šokački divani – Priredba kojoj je zadatak prikazati nekadašnji način života Slavonaca te podsjetiti na to kako se prije u Slavoniji živjelo.
- Hip-Hop na Orionu - Priredba u organizaciji Udruge Hip-Hop VK koja predstavlja urbani skok u moru kulturnih događanja, a nastupaju breakdance skupine, reperi, DJevi i plesači iz cijele Slavonije.

### Slika 11. Vinkovačke jeseni



Izvor: <https://www.agroklub.com/sajmovi-dogadjanja/tradicionalna-49-ilocka-berba-grozda/26553/> (06.08.2019.)

## 5. Prostor za unaprijeđenje turističke ponude

Unatoč uspjesima hrvatskoga turizma u posljednja dva desetljeća, još uvijek ga karakterizira izrazita geografska koncentracija potražnje u uskome priobalnom pojasu, niska stopa iskorištenosti smještajnih kapaciteta te nedovoljno razvijena paleta proizvoda i usluga fokusirana na odmor „ sunca i mora „ što ima za posljedicu izraženu sezonalnost potražnje.

Nasuprot uskomu obalnom pojasu, zaleđe jadranske obale, kao i cijela kontinentalna Hrvatska suočavaju se s gubitkom tradicionalnih djelatnosti te ekonomskom stagnacijom uslijed čega dolazi do iseljavanja, osobito mladih i obrazovanih stanovnika. Iako se turizam smatra jednim od važnih pokretača regionalnoga razvoja i specificiran kao prioritetni cilj u planskim dokumentima gotovo svih kontinentalnih županija, razvoj turističke ponude odvija se vrlo sporo, uglavnom u sferi maloga i srednjeg (obiteljskog) poduzetništva koji nema dovoljno znanja ni kapitala za značajnije investicije za razvoj turističkih sadržaja. Istodobno, javnomu sektoru kronično nedostaju sredstva koja bi se mogla usmjeriti k poticanju takvoga turističkoga razvoja (Strategija razvoja turizma vukovarsko –srijemske županije, 2015).

Ocjena stanja turizma Vukovarsko-srijemske županije pomoću SWOT analize prikazana je kroz prednosti, odnosno snage, kroz nedostatke, mogućnosti, odnosno prilike i na kraju, kroz prijetnje, tj. rizike. SWOT analiza predstavlja metodu pomoću koje se ocjenjuje strategija poduzeća i uključuje četiri ključna faktora: snage (strengths), slabosti (weakness), šanse (opportunities) i prijetnje (threats). Snage i slabosti predstavljaju unutrašnje karakteristike vašega poduzeća (biznisa), dok šanse i prijetnje dolaze iz okruženja. Ona se temelji na prikupljenim i analiziranim podacima za vrijeme istraživanja tržišta. Pomoću SWOT analize identificiramo i uzimamo u obzir ključne čimbenike u trenutku plasiranja novoga proizvoda/usluge na tržište. Namijenjena je vrednovanju usklađenosti sposobnosti poduzeća s uvjetima u okolini poduzeća. SWOT analizom nastojimo identificirati poslovnu strategiju kojom će se na najbolji način iskoristiti snage i minimalizirati slabosti te kapitalizirati prilike i minimalizirati prijetnje. Drugim riječima možemo reći da je cilj SWOT analize da se minimaliziraju slabosti uz istovremeno povećanje snaga poduzeća te kako što bolje iskoristiti šanse uz istovremeno smanjenje prijetnji iz okruženja. Ona nam može biti od velike pomoći prilikom planiranja i ocjene određenoga posla. Razvoj turizma VSŽ temelji se na očuvanim prirodnim resursima (šume Spačvanskog bazena, brojnih zaštićenih područja na županijskoj razini te biljnih i životinjskih vrsta), ponudi kvalitetne i autohtone hrane, vinogradarstvu,

iznimno vrijednim kulturno-povijesnim resursima (Vučedol, Sopot, stara jezgra grada Iloka), manifestacijama te etnografskoj zanimljivosti.

**Tablica 1. SWOT analiza turističke ponude Vukovarsko-srijemske županije**

PREDNOSTI	NEDOSTACI	MOGUĆNOSTI	PRIJETNJE
<b>Dobar geostrateški položaj</b>	U većini jedinica lokalne samouprave nedovoljno je poticaja za razvoj turizma	Promjena potražnje – trendovi u turizmu	Mogućnost devastacije prostora (neplansko upravljanje)
<b>Skoro sve jedinice lokalne samouprave imaju mogućnosti za razvoj turizma</b>	Prostor je turistički nedefiniran (moguća devastacija)	Mogućnost razvoja nove turističke destinacije (brend)	Povećani pritisak na prirodne resurse
<b>Tradicionalno izražena gostoljubivost stanovništva</b>	Kulturna i povijesna baština nije turistički dovoljno valorizirana	Mogućnost razvoja nove turističke destinacije (brend)	Razvoj destinacije bez elemenata autohtonosti
<b>Puno slobodnog prostora</b>	Nedovoljno je sagledan interes (odnos turizma – poljoprivrede)	Povećanje potražnje za ruralnim turizmom	Jačanje konkurentnih destinacija (drugih)
<b>Razvijeni vodotoci</b>	Planovi suviše načelno definiraju razvoj turizma	Prihvatanje potrebe za razvoj ruralnog turizma	Nedovoljna zainteresiranost investitora
<b>Bogata vegetacija (posebno šume)</b>	Određeni zakoni utječu negativno na poslovanje	Povećanje proizvodnje autohtonih proizvoda	Odlazak mladih i kvalitetnih kadrova u gradove

<b>Visoki postotak obradivih poljoprivrednih površina</b>	Organizacijski oblici ne djeluju sustavno	Dobar potencijal za razvoj ekološke poljoprivrede	Devastacija prirodnih i povijesnih resursa
<b>Bogatstvo faune (razvoj lovno-g turizma)</b>	Stanje ponude nije zadovoljavajuće i nije u skladu s potražnjom	Trend gradnje kuća za odmor	
<b>Društvene djelatnosti (obrazovanje, kultura, zdravstvo)</b>	Nerazvijeni selektivni oblici turizma	Mogući razvoj turističkih doživljaja	
<b>Zanimljiva povijesna i kulturna baština – posebice novija povijest</b>	Nerazvijena turistička djelatnost (posebno agencije)	Mogućnost razvoja selektivnih oblika turizma	

Izvor: Samostalna izrada autorice prema: *Strategija razvoja turizma Vukovarsko-srijemske županije (2015.-2020.godine) Vukovar, veljača, 2015.*

dostupno na: [http://www.vusz.hr/Cms\\_Data/Contents/VSZ/Folders/dokumenti/sjednice/18-sjednica-skupstine-05-03-2015/~contents/GVU2CVMJXAMY2ZLK/tocka1.pdf](http://www.vusz.hr/Cms_Data/Contents/VSZ/Folders/dokumenti/sjednice/18-sjednica-skupstine-05-03-2015/~contents/GVU2CVMJXAMY2ZLK/tocka1.pdf)



Izrazita podjela turističkoga tržišta kontinuirano potiče promjene i inovacije turističkih proizvoda te na taj način stvara nove prilike za turistički razvoj Vukovarsko-srijemske županije. Brojna istraživanja i prognoze predviđaju da će, uz "sunce i more", kao i dalje globalno dominirajući turistički proizvod i dalje naročito brzo razvijati cijeli niz proizvoda. Posebice iz domena odmorišnoga, poslovnog, zdravstvenog, sportskog, avanturističkog, nautičkog i kulturnog turizma te turizma posebnih interesa. Tako se u već spomenutom dokumentu Glavnoga plana i strategije razvoja turizma Republike Hrvatske iznose globalni trendovi na turističkome tržištu i tržišne prilike za ruralni turizam.

No, bez obzira što se napredak i porast turizma u županiji vide, potrebno je još puno ulaganja kako bi turizam, kao jaka gospodarska grana, saživio i imao direktan ekonomski utjecaj na kompletnu županiju, ali i regiju. Temelj svakoga napretka je u ulaganju. Kroz brojne projekte, financirane od Europske unije, moguće je podići razvoj županije i na taj način ojačati kompletno gospodarstvo. Vukovarsko-srijemska županija trenutno provodi projekt ViCTour – Virtualni i Kulturni Turizam/Virtual and Cultural Tourism koji je financiran iz Programa prekogranične suradnje INTERREG IPA CBC HRVATSKA-SRBIJA 2014.-2020. Ukupne vrijednosti 924 327,00 € (Strategija razvoja turizma Vukovarsko-srijemske županije, 2015). U sklopu ovoga projekta nabavlja se IT oprema s ciljem razvoja atraktivne, dinamične i konkurentne turističke promocije što će rezultirati povećanjem atraktivnost prekograničnih regija korištenjem IT alata (hologrami, proširena stvarnost, interaktivni totemi, multimedijски audio vodič i elektronička radna bilježnica).

## 6. Zaključak

Vukvarsko-srijemska županija ukrašena je fragmentima povijesti koji su zauvijek obilježili taj teritorij. Od doba prapovijesti pa sve do suvremene povijesti na ovome su se tlu odvijale brojne bitke, ali i rađali brojni narodi. Uz svoje prirodne ljepote, ispred navedene činjenice su nepobitni razlog za ulaganje u turizam istočne Slavonije.

Svaka turistička destinacija bi trebala sadržavati ponudu različite vrste odmora, zabave, razonode, rekreacije, doživljaja i sl. Pod atraktivne čimbenike pripadaju klima, reljef, hidrografski elementi (more, rijeke, jezera), šarolikost biljnoga i životinjskog svijeta i tako dalje, koji izravno utječu na stvaranje same ponude jer omogućuju prostor za organizaciju manifestacija te raznih programa. Valorizacijom prapovijesnih arheoloških nalazišta, djelovanjem osam muzeja te održavanjem brojnih manifestacija na području Županije, od kojih su Vinkovačke jeseni jedna od najpoznatijih na razini cijele Republike Hrvatske, njeguje se bogato kulturno-povijesno nasljeđe. Sve navedeno, Vukovarsko-srijemska županija i posjeduje. Turistička ponuda unatoč tomu je relativno oskudna, a razlog toga je teška gospodarska situacija koja županiju usporava unazad nekoliko zadnjih desetljeća. Županija posjeduje bogatstvo kulturnih i povijesnih resursa i ima sve preduvjete na kojima može dugoročno graditi kulturnu turističku ponudu te imidž destinacije kulturnoga turizma. Unatoč nedovoljnim financijskim sredstvima ulažu se veliki naponi za marketing i promociju koja se odvija kroz sustav turističkih zajednica, ali i na razini cijele Županije. Županija ima veliki broj atrakcija lokalnoga značaja, no potrebno ih je dodatno turistički valorizirati putem adekvatne organizacije, planiranjem i provođenju planova, ali i prihvatljivoga marketinškog koncepta koji će naglašavati najznačajnije i najjače strane konkretnoga područja. Postoji veliki neiskorišteni potencijal lovstva i lovnoga turizma, riječnog krizinga, riječnog nautičkog turizma, vjerskog turizma i sl., te je potrebno osmisliti programe i prilagoditi ih potrebama navedenim oblicima turizma.

Ključ za razvoj kompletne županije, ali i Slavonije, kao regije kojoj ova županija pripada, mogla bi počivati na ulaganju i rastu turizma koji bi, na direktan način, mogao utjecati na ekonomski razvitak kontinentalnoga dijela Republike Hrvatske. Također, potrebno je dodatno osnažiti suradnju s javnim poduzećima te ostvariti maksimalne napore kako bi se što više uključilo u pripremu Županije, pogotovo u dijelu planiranja aktivnosti i projekata.

## Literatura

1. Blažević, B., *Turizam u gospodarskom sustavu/Opatija*: Fakultet za turistički i hotelski menadžment, 2007., str. 116
2. Geić, S., *Menadžment selektivnih oblika turizma*, Sveučilišni studijski centar za stručne studije, Split, 2011., str. 86-93
3. Lah, J., *Reprezentacija kulturne baštine na hrvatskim turističkim internetskim stranicama*: doktorski rad, Sveučilište u Zagrebu, 2016.
4. Ružić, P., *Ruralni turizam*, Problemi sjevernog Jadrana, No. 11, Poreč, 2012., str 3.
5. *Strategija razvoja turizma Vukovarsko-srijemske županije (2015.-2020.godine)*, Vukovar, veljača, 2015.

### *Internetske stranice:*

1. <https://htz.hr/sites/default/files/2016-11/Analiza-sezonalnosti-turistickog-prometa-u-Republici-Hrvatskoj-2009-2015-.pdf>
2. <http://www.vusz.hr/info/povijest>(06.08.2019.)
3. <http://www.vusz.hr/info/osnovni-podaci> (06.08.2019.)
4. <https://croatia.hr/hr-HR/vucedol>(16.08.2019.)
5. <http://www.visitvukovar-srijem.com/hr/vidjeti-doživjeti/kulturni-i-povijesni-turizam/muzeji-i-ustanove/dvorac-eltz,116.html> (25.08.2019.)
6. [http://www.muzejvukovar.hr/Muzej%20u%20zajednici/Vukovarski%20vodotoranj\\_4020](http://www.muzejvukovar.hr/Muzej%20u%20zajednici/Vukovarski%20vodotoranj_4020)(25.08.2019.)
7. <https://hrturizam.hr/rekordni-turisticki-rezultati-u-vukovarsko-srijemskoj-zupaniji/> (16.08.2019.)
8. <http://www.visitvukovar-srijem.com/hr/programi-za-dolazak/> (05.09.2019.)
9. <http://visitvukovar-srijem.com/hr/vidjeti-doživjeti/rekreacija/izletista/centar-za-promatranje-ptica-nijemci,467.html> (05.09.2019.)

### *Izvori slika:*

1. <https://www.top.medjimurje.info/2018/07/13/vucedolska-golubica-simbol-mog-zavicaja/> (16.08.2019.)
2. <http://www.visitvukovar-srijem.com/hr/vidjeti-doživjeti/kulturni-i-povijesni-turizam/muzeji-i-ustanove/dvorac-eltz,116.html> (16.08.2019.)

3. <http://www.casopis-gradjevinar.hr/assets/Uploads/JCE-69-2017-8-5.pdf> (16.08.2019.)
4. [http://novosti.hr/novi-logo-i-slogan-turisticke-zajednice-vukovarsko-srijemske-zupanije/?fbclid=IwAR0OpbypUPu3\\_sAnMjOHo\\_gwkM6YqHTGNf\\_sraY14PC18oJKIEBflzWjdQ](http://novosti.hr/novi-logo-i-slogan-turisticke-zajednice-vukovarsko-srijemske-zupanije/?fbclid=IwAR0OpbypUPu3_sAnMjOHo_gwkM6YqHTGNf_sraY14PC18oJKIEBflzWjdQ) (25.8.2019.)
5. <http://m.visitvukovar-srijem.com/hr/vidjeti-doživjeti/biciklizam/ruta-srijem/> (06.08.2019.)
6. <http://m.visitvukovar-srijem.com/hr/smjestaj/kampovi/kamp-spacva.379.html> (06.08.2019.)
7. <http://www.tz-vinkovci.hr/hr/predlazemo/rimski-dani/> (06.08.2019.)
8. <http://fama.com.hr/autentika-centar-za-promatranje-ptica-nijemci/> (05.09.2019.)
9. <https://www.tportal.hr/kultura/clanak/prijavite-filmove-na-12-vukovar-film-festival-20180615> (06.08.2019.)
10. <https://www.agroklub.com/sajmovi-dogadjanja/tradicionalna-49-ilocka-berba-grozda/26553> (06.08.2019.)
11. <https://www.agroklub.com/sajmovi-dogadjanja/tradicionalna-49-ilocka-berba-grozda/26553/> (06.08.2019.)
12. <http://www.vusz.hr/info/osnovni-podaci> (05. 09. 2019.)

## Sažetak

Za opći razvitak turizma polovinom prošloga stoljeća, glavni je čimbenik bio razvoj tehnike, naročito prometnih sredstava. Regija Slavonija je u tim trenucima, pogođena ekonomskom krizom, selidbom ljudi i ratom, ostala jednim dijelom zakinuta, što se vidi i danas u usporedbi nje s ostalim hrvatskim regijama. Turizam se u Slavoniji, djelomično i zato što je regija u potpunosti kontinentalna, slabije razvijao. Unazad nekoliko godina, intenzivno se radi kako bi se uvele određene promjene, to jest, kako bi se turizam u Slavoniji unaprijedio.

Vukovarsko-srijemska županija nalazi se na samom istoku Hrvatske, a karakteriziraju ju prirodna, ali i kulturološka bogatsva je tako takva ima dobre temelje za uspješan razvoj turizma na svom području. Svake godine povećava se brojnost posjećenosti manifestacija, koji u ovoj županiji već imaju tradicionalni status. Neke od naznajačnijih manifestacija su Vinkovačke jeseni, Iločka berba grožđa, Vukovar film festival i tako dalje.

Atraktivnost destinacije jedna je od ključnih elemenata u kreiranju turističke ponude jer izravno utječe na doživljaj ljudi i utječe na privlačnost prema istima. Svaka turistička destinacija bi trebala sadržavati ponudu različite vrste odmora, zabave, razonode, rekreacije, doživljaja i sl.

No, bez obzira što se napredak i porast turizma u županiji vide, potrebno je još puno ulaganja kako bi turizam, kao jaka gospodarska grana, saživio i imao direktan ekonomski utjecaj na kompletnu županiju, ali i regiju.

**Ključne riječi: turizam, Vukovarsko-srijemska županija, turistička ponuda, manifestacije**

## Summary

For the general development of tourism in the middle of the last century, it is a major factor in biological development, especially transport. The region of Slavonia was in those moments, affected by the economic crisis, the migration of people and the war; Tourism in Slavonia, partly because the region is completely continental, has underdeveloped. For the past several years, intensive work has been done to bring about change, to joke, to improve tourism in Slavonia.

The Vukovar-Srijem County is located in eastern Croatia, and is characterized by a natural, but also cultural, wetland that has good foundations for the successful development of tourism in its area. Every year, the number of attended events, which already have a traditional status in this county, is increasing. Some of the named events are Vinkovci Autumn, Ilok Grape Harvesting, Vukovar Film Festival and so on.

The attractiveness of the destination is one of the key elements in the creation of tourist offers because they directly affect the experience of people and affect the attraction to the truth. Each tourist destination must contain offers of different types of holidays, entertainment, entertainment, recreation, experience, etc.

No, no matter what the progress and growth of tourism in county videos, there is still a lot of investment to be done in order for tourism, as a strong industry, to coexist and have a direct economic impact on the entire county as well as the region.

**Keywords: tourism, Vukovar-Srijem County, tourist offer, manifestations**